

DR. SZÁDECZKY, Vorstand des geologischen Institutes der hiesigen Universität) Tithonkalk (Juraformation) nach der geologischen Karte Prof. DR. KOCH's¹ speciell: «Achanticum».

Dieser Standort wird nicht der einzige bleiben; ich bin fest überzeugt, dass es mir noch vergönnt sein wird, in der Zukunft noch mehrere in den Siebenbürgischen Karpathen festzustellen.

Kolozsvár 26. III. 1915.

Új Centaureák.

Neue $\frac{5}{2}$ Flockenblumen.

Irta: } Wagner János (Budapest).
Von: }

Centaurea Feichtingeri WAGN.

Kétéves? Szára kb. 50 cm. magas, szegletes, barázdált, érdes, sűrűn ágas, bokros, sokfészkü. Alsó levelei 1—2-szer szárnyasak, a felsőbbek fokozatosan kevésbé hasadtak, a legfelsők épek; szeleteik átlag 2 mm. szélesek. Valamennyi levél zöld, felső lapjuk mélyítve pontozott és kivált a szélük apró sertéktől érdes. Fészkei rövidebb vagy hosszabb ágacs-kákon magánosak; 8×13 mm. méretűek: pikkelyeik sárgászöldek, kiemelkedő erektől vonalozottak; a pikkelyfüggelékek ± merev tövisben végződnek; csúcsuk felé mindenik oldalon 5—6 átlag 2·5 mm. h. pillával, tövükön többnyire jókora hárttyával.

A pikkelyfüggelékek közepét elvéve egy-egy jókora fekete v. sötétbarna folt ékesíti.

Virágai rózsaszínűek, a szélsők sugárzók. Bóbitája 2·5 mm. hosszú.

Biennis? *Caule* c. 50 Cm. alto, angulato, sulcato, scabro, valde ramoso, dumoso, polyccephalo. *Folia inferiora* 1—2 pinnatisecta, superiora sensim minus secta, summa integra: foliorum segmenta c. 2 Mm. lata; folia omnia viridia, facie superiore impresso-punctata, margine setulis minutis scabra. *Capitula* solitaria, pedunculis, plus-minus longis suffulta, 13 Mm. longa, 8 Mm. lata, *squamaeanthodii* flavo-virides, nervis prominulis percursae, appendicibus spina plus—minus rigida terminatis, versus apicem utrinque ciliis 5—6 longitudine 2·5 Mm. metientibus et basi in membranam sat magnam albam dilatatis ornatis.

Appendices hinc-inde macula nigra vel intense brunnea pictae.

Flores rosei, marginales radiantés. Pappus 2·5 Mm. longus.

¹ Magyarország erdélyi részének átnézetes földtani térképe. Összeállította DR. KOCH ANTAL. 1892.

Szerbia déli részében gyűjtötte PANČIĆ 1863-ban.

FEICHTINGER herbariumában, mely ma Szeged város tulajdona.

A *C. Feichtingeri* első pillanatra a *C. deusta* és *C. diffusa* vegyülékének látszik. Legalább ily kombinációnak teljesen megfelel, csak a bóbítótól kell eltekintünk. Minthogy azonban a termésével egyenlő hosszú bóbítóját sem a *diffusa*-tól, sem a *deusta* eddig ismert bármely alakjától nem kaphatta, vagy fel kell tennünk, hogy Szerbiában fellelhető még egy hosszú bóbítójú *deusta*-fajváltozat, pl. az *euxina* VEL.-nek egy nagyobb és barna foltokkal ékes parallelformája és az itt ismertetett növény ennek a *diffusa*-val való fajvegyülete, vagy pedig magát a *C. Feichtingeri*-t kell egy a *C. alba* L. alakkörébe tartozó, de a bóbítótól eltekintve minden részében a *C. diffusa* felé hajló, önálló fajnak minősítünk.

In Serbia australi a. 1863 legit cl. DR. J. PANČIĆ.

Exemplarium vidi in herbario divi DR.-s ALEX. de FEICHTINGER, nunc in museo Szegedinensi asservato.

C. Feichtingeri macht auf den ersten Blick den Eindruck eines Bastardes von *C. deusta* und *C. diffusa*; bis auf den langen Pappus würde sie auch einer solchen Kombination vollkommen entsprechen. Da aber der den Achenen gleichlange Pappus weder von *C. diffusa*, noch von einer bisher bekannten Varietät der *C. deusta* herkommen kann, könnten wir die Bastardnatur der vorliegenden Pflanze nur in dem Falle erklären, wenn in Serbien eine *deusta*-Varietät mit langem Pappus, etwa eine Parallelform der *C. euxina* VEL. mit grösseren Köpfen und dunkelbraun-fleckigem Schuppenanhang vorkommen würde: so aber müssen wir *C. Feichtingeri* für eine in den Formenkreis der *C. alba* L. gehörende selbstständige Art halten, welche sich durch Ausbildung eines Enddornes an den Schuppenhängseln und durch die mehr-weniger kammförmige Fransung der Hängsel der *C. diffusa* nähert.

Centaurea Eversiana WAGN.

(*C. bracteata* SCOP. × *C. rhenana* BOR.)

Évelő. Szára kb. $\frac{1}{2}$ m. magas, szegletes, felső részében ± érdes, ágas és elágazásában a *rhenana* típus példáihoz hasonló. Alsó levelei szárnyasan hasadtak: a szeletek jókora (5–10 mm.) szélesek, feljebb

Perennis. *Caule* c. $\frac{1}{2}$ M. alto, angulato, in parte superiore plus—minus scabro, ramoso: in dispositione ramorum *C. rhenanae* typicae simili. *Folia* inferiora pinnatisecta, segmentis sat magnis, 5–10

fokozatosan keskenyedők és kevésbé szárnyasak; a végső szelet rendszerint jóval nagyobb és a karéjok széle többnyire ritkásan fogazott: a felsők csak 2—3 mm. szélesek és épek. Az egész növény + szürkén molyhos.

A fészek átlag 13 mm. hosszú és 10 mm. vastag, bögrealakú; pikkelyei zöldek, a kiemelkedő erektől vonalozottak: a pikkelyfüggelékek barnák, felső részük + szabályosan pillás, alsó részük kisebb-nagyobb, a széle felé áttetsző hártýába olvad össze. Virága rózsaszínű, szélső virágai sugárzók. A termés bóbítája rövid vagy esőkevényes.

Friaulban gyűjtötte Evers 1904-ben. A cs. és kir. bécsi udvari múzeum tulajdona.

Centaurea Vatevii DEG. URUM. et WAGN.

Évelő? Többől rendszerint több szarát hajt. Szára kb. 25 cm. magas, egyenes, kevés ágú, kissé szegletes és barázdált és levelestül erősen molyhos. Tőlevelei egyszer szárnyasak, egyik-másik szeleten 1—2 foggal; hamar leszaradók. Szárlevelei egyszer szárnyasak, feljebb fokozatosan fogyó szeletekkel: az ágakéi már többnyire teljesen épek; a szeletek átlagos szélessége 1 mm. Fészkei az ágak végén magánosak: megnyúlt tojásalakúak, szinte hengeresek, 12 mm. hosszúak, 6—7 mm. vastagok. Fészkepikkelyei füstösek; pikkelyfüggelékei sötétbarnák, szabályosan pillásak; a pillák barnák, kb. 1½ mm. hosszúak; középső pikkelyein a számok mindkét

Mm. latis; superiora sensim angustiora et minus secta; *segmenta foliorum* margine plerumque remote dentata, terminali pro more sensim majore, superiora tantum 2—3 Mm. lata, integra. Tota planta + cinereo-floccosa.

Capitula circ. 13 Mm. longa, 10 Mm. lata, ollaeformia, *squamae anthodii* virides, nervis prominulis lineatae, appendicibus brunneis, in parte superiore plus—minus regulariter ciliatis, ciliis basi in membranam plus—minus magnam et marginem versus transparentem confluentibus. *Flores* rosei, marginales radiantés. *Fappus* achenii brevis vel evanidus.

In Friaulia a. 1904 legit EVERS. (Herb. musei i. r. palat. Vindobon.).

Perennis? Multicaulis; *caulibus* c. 25 cm. altis, rectis, pauciramosis, paulo angulatis sulcatisque, cum foliis valde floccosis. *Folia* infima pinnatisecta, segmento uno alterove margine 1—2 dentato, cito emarcida; caulina pinnatisecta, superiora gradatim minus secta segmentisque sensim diminutis, ramea plerumque omnino integra. *Segmenta* c. 1 Mm. lata. *Capitula* terminalia, solitaria, elongato-ovoidea, quasi cylindrica, 12 Mm. longa, 6—7 Mm. diam.; *anthodii squamae* fuscae, appendicibus intense brunneis, regulariter fimbriatis, *fimbriis* brunneis, c. 1½ Mm. longis in squamis intermediis utrinque 6—7-nis, auriculis membranaceis nullis. *Flores*

oldalón 6—7: hártvás fülük nincsen. Virágai rózsaszínűek, a szélsők sugárzók; kaszatja 3 mm. hosszú, sávozott, bőbitája 1.5 mm. h. vagy rövidebb, róka-
veres színű, vagy füstös.

Bulgáriában Sufandere mellett gyűjtötte URUMOV I. K.

A *C. Vatevii* a *C. macedonica* GR_{SB.} rokonságából való; első pillanatra legjobban emlékezett a *C. chalcidicaea* HAY.-ra különösen a fehéres mezével, kevés fészkevel, a pikkelyfüggelék barna színével stb., gondosabb vizsgálatra azonban nagyon eltávolodik tőle, főleg abban, hogy pikkelyfüggeléknek nincsen hártvás része, termésének bőbitája pedig csak félakkora ¹⁾ és vörhenyes, füstös színű.

A *C. macedonica* GR_{SB.}-tól a kisebb és eltérő kevés fészke termete, fehéres molyhos ága. karcsúbb fészke, rövidebb és vörhenyes v. füstös bőbitája stb. bélyege alapján könnyen megkülönböztethető.

A *C. micranthos* GM. f. *rhodopea* HAY. et WAGN.-tól eltér

¹⁾ HAYEK nem látta a *C. chalcidicaea* érett termését, ezért le sem írhatta az Oest. Bot. Z. 1914. 359. lapján közzétett diagnózisában. DR. DEGEN Á. tulajdonában van azonban egy érett termékkel bíró példány DIMONIE gyűjtéséből (Hayion oros coenob. Prodróm, m. Athos alt. 1600 m. 1910. VI.), melynek alapján a következőképen egészíthetem ki HAYEK idézett leírását:

«*Achenia cylindrica paulo compressa, dilute brunnea, basi calcarata, pilosa, 3 mm. longa, pappo albo, 3 Mm. longo coronata, pappi satis exterioribus sensim brevioribus.*»

rosei, marginales radiantés. Achenia 3 Mm. longa, striata. pappo 1.5 Mm. longo vel brevioré fulvo vel fusco coronata.

Habitat in Bulgaria. Ad Sufandere detexit cl. IV. K. URUMOV.

C. Vatevii gehört zur Verwandtschaft der *C. macedonica* GR_{SB.}; sie sieht aber besonders wegen ihrer weisssgrauen Filzbekleidung, ihrer spärlich verzweigten u. wenigköpfigen Infloreszenz. etc. eher der *C. chalcidicaea* HAY. ähnlich. Ein genauer Vergleich ergab aber ziemlich scharfe Unterscheidungsmerkmale, so hauptsächlich das Fehlen eines Häutchens an den Schuppenanhängseln, und den halb so langen ¹⁾ fuchsrothen bis rauchgrauen Pappus.

Von *C. macedonica* ist *C. Vatevii* durch den zarteren Wuchs, das filzige Indument, Armköpfigkeit, durch die schlankeren Köpfe, den kürzeren, fuchsroten oder rötlich-rauchgrauen Pappus leicht zu unterscheiden.

Von *C. micranthos* GM. f. *rhodopea* HAY. et WAGN. unter-

¹⁾ HAYEK sah keine reifen Früchte seiner *C. chalcidicaea*, darum fehlt in seiner Originaldiagnose (Oest. Bot. Z. 1914. p. 359) auch ihre Beschreibung. Da im Herbar des Hrn. DR. Á. v. DEGEN, ein Exemplar von DIMONIE (gesammelt am Berge Athos beim Kloster Prodróm 1600 M. ü. M. 1910, VI.) mit vollständig ausgereiften Achenien vorliegt, kann ich die Diagnose HAYEK's folgendermassen ergänzen:

főleg habitusában, leveleiben (ezek hosszabbak, kevésbé szárnyasak, az ágakon termők többnyire mind épek), karesúbb fészében nagyobb és sötétbarna pikkelyfüggelékében, melynek pillái barnák és számuk 1–2-vel több: végül eltér bóbítájának füstös, illetve vörhenyes színében.

scheidet sich unsere neue Art vorzugsweise durch den abweichenden Habitus, durch die längeren, kaum geteilten Blätter, welche besonders an den Zweigen gewöhnlich ganz ungeteilt bleiben, durch die schlankeren Blütenköpfe, die grösseren, dunkleren Schuppenanhängsel, deren Frauen dunkelbraun sind, und deren Zahl beiderseits um 1–2 vermehrt ist, endlich aber durch die rötliche, oder rötlich-rauchgraue Farbe des Pappus.

Cytisus Vadasii.

(*C. austriacus* L. var. *Noëanus* RB. × *C. ratisbonensis* SCHÄFF. f. *virgatus* HEUFF. J. WAGN. in «Die Vegetation der ärarischen Sandpuszta Deliblát». Selmeczbánya. 1914. S. 52.)

Irta: {
Von: } **Wagner János** (Budapest).

Egy-két arasznál alig magasabb törpe bokor. egyenes, ± vesszős ágakkal; hajtásai igen rövid odasímuló szőröktől szürkék vagy selymesek; levélkéi kicsinyek; virágzó hajtásokon átlag csak 7×3 mm.-esek, és a legnagyobbak a virító ágakon csak 11×4 mm. méretűek; visszájuk selymes-szürke, felső lapjuk többnyire kopasz vagy ritkábban — kivált fiatal korban — apró és gyér szőröktől fedett. Virágzata füstös; virágai átlag 2 cm. hosszúak; a csésze sápadtzöld vagy haloványsárgás, gyér és odasímuló szőrrel fedett; sziromlevelei élénksárgák; vitorlája a csúcsán többnyire kissé kicsipett. közepén elvéve barna folttal; vitorlájának és evezőinek külseje pelyhes, a csónak töve, valamint elülső

Frutex humilis, vix spithamis duabus altior, caulibus rectis, plus-minus virgatis, hornotinis pilis brevibus adpressis canis vel sericeis; foliis parvis in ramis florentibus c. 7 Mm. longis, 3 Mm. latis (maximis 11 × 4 Mm.), subtus sericeo-cinereis, superne glabris vel rarius, praecipue junioribus pilis brevibus paucis obsitis. Inflorescentia racemosa, floribus c. 2 Cm. longis, calycibus pallide viridibus vel pallide flavescens; petalis intense flavis; vexillo apice plerumque paulo emarginato, in media parte hinc-inde brunneo-maculato. extus cum alis puberulo: carina basi et margine ciliata: leguminibus dense sericeis.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1915

Band/Volume: [14](#)

Autor(en)/Author(s): Wagner Janos [Hans]

Artikel/Article: [Uj Centaureák. Neue Flockenblumen. 74-78](#)